

natuurtoets

Naturbegraafplaats Hoeve Ruth, Vlierden

Beoordeling in voor Natuurbeleid en –wetgeving.

Opdrachtgever

Familie Swinkels

Status

definitief

Emmastraat 16
8011 AG Zwolle

T (038) 423 64 64
E info@ecogroen.nl
I www.ecogroen.nl

Colofon

Titel

Natuurbegraafplaats Hoeve Ruth, Vlierden

Subtitel

Beoordeling in voor Natuurbeleid en –wetgeving.

Projectcode

Datum

Status

16-085

20 juni 2016

definitief

Auteur en veldwerk

H. (Harma) Scholten (auteur) & M. (Mark) Hoksberg (veldwerk)

Tweede lezer

M. (Mark) Hoksberg & F. (Frank) Samsen

Opdrachtgever

Familie Swinkels

© Ecogroen bv

Alles uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt, mits onder vermelding van bron en status.

Scholten, H. (2016). Natuurbegraafplaats Hoeve Ruth, Vlierden. Beoordeling in voor Natuurbeleid en –wetgeving..
Rapport 16-085. Ecogroen bv Zwolle.

Inhoud

Samenvatting	1
1. Inleiding	3
1.1 Aanleiding en doelstelling	3
1.2 Situatie	3
1.3 Aanpak	4
2. Gebiedsbescherming	5
2.1 Natuurbeschermingswet	5
2.2 Natuurnetwerk Nederland	5
2.3 Overige natuurgebieden	9
2.4 Boswet	9
3. Flora- en faunawet	10
3.1 Onderzoeksmethode	10
3.2 Flora	10
3.3 Zoogdieren	11
3.4 Vogels	12
3.5 Reptielen	14
3.6 Overige soortgroepen	14
4. Geraadpleegde bronnen	15
Bijlagen	
Bijlage 1 - Verspreidingskaart beschermde fauna	

Samenvatting

Aanleiding en doelstelling

Familie Swinkels, eigenaar van Hoeve Ruth te Vlierden onderzoekt mogelijkheden voor ontwikkeling van een natuurbegraafplaats. Onderdeel van het onderzoek is toetsing van effecten van ingrepen en gebruik op beschermde natuur. De Flora- en faunawet, Natuurbeschermingswet 1998 en het beleid voor het Nationaal Natuurnetwerk verplichten vooraf te toetsen of ruimtelijke ingrepen of activiteiten (kunnen) conflicteren met beschermde planten, dieren en habitats. In voorliggende rapportage heeft Ecogroen de natuurwaarden van het gebied en de toetsing aan de Flora- en faunawet en gebiedsgerichte natuurbescherming beschreven.

Huidige situatie en voorgenomen ontwikkeling

Hoeve Ruth ligt aan de rand van een bebost gebied, gelegen op een dekzandrug tussen de Astense Aa en Oude Aa ten zuiden van Deurne. Het plangebied bestaat uit gemengd bos met een padenstructuur en is circa 25 hectare groot.

De voorgenomen ingrepen voor inrichting van en gebruik als natuurbegraafplaats omvatten aanplant van loofbomen, realisatie van een heideterrein en aanleggen van een ven. Beoogd wordt het bos in het plangebied om te vormen naar een meer dynamisch natuurbos en overgangen te creëren van dicht naar open terrein. Daarnaast wordt een parkeerplaats aangelegd langs de Hazeldonkseweg en wordt er een paviljoen (400m²) voor ceremoniële activiteiten gebouwd. Het hele terrein wordt bestemd voor begraven.

Beschermde gebieden

- Op basis van de afstand, de aard van de voorgenomen activiteiten en de aanwezigheid van tussenliggende bebouwing en infrastructuur, zijn negatieve effecten op instandhoudingsdoelen van bij Natuurbeschermingswet 1998 beschermde natuurgebieden op voorhand uit te sluiten;
- De beoogde ontwikkeling leidt niet tot vermindering van de oppervlakte van NNN of van de samenhang tussen gebieden. Beschermde natuurwaarden worden ingepast. Met de ingrepen worden de potenties voor behoud en ontwikkeling van waarden versterkt. Significants negatief effect is uitgesloten;
- Het plangebied ligt niet in of nabij gebied met bijzondere natuurwaarden buiten het NNN, zoals ganzenfoeragegebied of weidevogelgebied, waardoor vervolgstappen niet aan de orde zijn;
- De planlocatie ligt buiten de bebouwde kom Boswet. Het oppervlak aaneengesloten bos bedraagt meer dan 10 are. Voor het vellen van bomen is daarom melding en herplant in het kader van de Boswet nodig of eventueel procedures als ontheffing van de herplantplicht.

Beschermde soorten

- In het plangebied zijn geen beschermde plantensoorten of bedreigde plantensoorten van de Rode Lijst aangetroffen en worden op basis van de aangetroffen soortensamenstelling ook niet verwacht;
- Er zijn potentiële verblijfplaatsen voor boombewonende vleermuizen aangetroffen in het plangebied (bomen met oude spechtenholten). Er is geen sprake van schade aan onmisbaar foerageergebied en vliegroutes;
- In het plangebied is een (kraam)burcht en zijn enkele vluchtpijpen van Das (Ff-wet tabel 3) aangetroffen;
- Verblijfplaatsen van overige juridisch zwaarder beschermde zoogdieren zijn niet aangetroffen en worden op basis van biotoopkenmerken en bekende verspreidingsgegevens ook niet verwacht. Wel zijn diverse laag beschermde soorten van Ff-wet tabel 1 in het plangebied aangetroffen en te verwachten;
- In het plangebied zijn jaarrond beschermd nestplaatsen van Buizerd en Havik aangetroffen. Verder zijn diverse algemeen voorkomende broedvogelsoorten in het plangebied aanwezig en te verwachten;
- Er zijn meerdere nesten van Kale/Behaarde rode bosmier (Ff-wet tabel 1) aangetroffen;
- Verblijfplaatsen van beschermde reptielen, amfibieën, vissen, ongewervelden en weekdieren zijn niet aangetroffen en worden op basis van biotoopkenmerken en bekende verspreidingsgegevens ook niet in het onderzoeksgebied verwacht.

Eindconclusies en aanbevelingen

- De voorgenomen plannen hebben geen effecten op beschermde gebieden. Er zijn geen vervolgstappen voor gebiedsgerichte bescherming nodig;
- Verstoring van Das dient voorkomen te worden door werkzaamheden in de minst kwetsbare periode (juli-november) en overdag uit te voeren met zo min mogelijk verstoring door licht, geluid en trillingen. Daarnaast dient er voldoende afstand (50 – 200 meter) vanaf de burcht aangehouden te worden;
- Er is in deze quickscan geen vlakdekkende inventarisatie naar (mogelijke) verblijfplaatsen voor vleermuizen uitgevoerd. Bij een nadere uitwerking van de plannen dienen in te kappen bosvakken geschikte vleermuisbomen in kaart gebracht te worden. Beoordeling hiervan dient te worden gedaan door een vleermuisdeskundige. Als bomen met holten moeten wijken, is nader onderzoek noodzakelijk om vast te stellen of er sprake is van vaste verblijfplaatsen van vleermuizen. Als geschikte vleermuisbomen (inclusief bomen daaromheen) worden ingepast, is nader onderzoek naar verblijfplaatsen niet noodzakelijk;
- Verstoring van Buizerd en Havik dient voorkomen te worden door werkzaamheden buiten het broedseizoen van de soorten (van februari t/m augustus) uit te voeren en gedurende de broedtijd bij werkzaamheden voldoende afstand (min. 75 meter) tot de nestplaats te houden;
- Werkzaamheden die broedbiotopen van alle aanwezige vogels verstoren of beschadigen dienen te alle tijde te worden voorkomen. Dit is voor de meeste soorten mogelijk door gefaseerd te werken en de uitvoering in elk geval op te starten in de periode voor half maart en na eind juli of het onderzoeksgebied te controleren op broedende vogels en nesten binnen de invloedssfeer van de plannen. Voor het broedseizoen wordt geen standaardperiode gehanteerd, maar is het van belang of een broedgeval wordt verstoord, ongeacht de datum.

Beoogde situatie

De voorgenomen ingrepen voor inrichting van en gebruik als natuurbegraafplaats omvatten aanplant van loofbomen, realisatie van een heideterrein en aanleggen van een ven. Beoogd wordt het bos in het plangebied om te vormen naar een meer dynamisch natuurbos en overgangen te creëren van dicht naar open terrein. Daarnaast wordt een parkeerplaats aangelegd langs de Hazeldonkseweg en wordt er een paviljoen (400m²) voor ceremoniële activiteiten gebouwd. Duurzaamheid en natuurlijke uitstraling staan hierbij centraal.

Het hele terrein wordt bestemd voor begraven. Bij het begraven wordt uitsluitend gebruik gemaakt van natuurlijke en biologisch afbreekbare materialen, voor bijvoorbeeld de kist, kleding, vervoermiddel, bloemversiering en grafmarkering. Ingrenen die hiervoor plaatsvinden zijn het delven van graven. Daarbij wordt zeer zorgvuldig gewerkt: de bodem wordt na het ter aarde bestellen van het lichaam in omgekeerde volgorde teruggebracht. Zo worden effecten van bodemroering zoveel mogelijk beperkt. Bovengronds kan de natuur zijn gang gaan.

De inrichting van het terrein ligt nog niet vast. Aangetroffen en verwachte natuurwaarden kunnen in dit stadium ingepast worden in het definitieve ontwerp.

1.3 Aanpak

Voorliggende rapportage is gebaseerd op een veldbezoek, uitgevoerd op 11 mei 2016, bekende verspreidingsgegevens (waaronder NDFF) en ecologische principes. Op basis van de verzamelde informatie volgt een beschrijving van de verwachte effecten van de geplande ruimtelijke ingreep op beschermde gebieden (hoofdstuk 2) en soorten (hoofdstuk 3).

2. Gebiedsbescherming

2.1 Natuurbeschermingswet

Juridisch kader

In de Natuurbeschermingswet 1998 (Nbw) is de bescherming van Vogel- en Habitatrichtlijngebieden (Natura 2000-gebieden) en Beschermde Natuurmonumenten ondergebracht. De wet verplicht te beoordelen of ingrepen/activiteiten in of in de nabijheid van deze gebieden significant negatieve effecten kunnen hebben op de voor deze gebieden aangewezen waarden en geformuleerde instandhoudingsdoelen.

Situatie

Het plangebied ligt niet de binnen begrenzing van Natura 2000-gebied of Beschermde Natuurmonument. Meest nabij gelegen beschermd gebied is Natura 2000-gebied Deurnsche Peel & Mariapeel dat ligt op ruim 4 km ten oosten van het plangebied.

Effectbeoordeling

Op basis van afstand, aard van de voorgenomen activiteiten en aanwezigheid van tussenliggende bebouwing en infrastructuur, zijn negatieve effecten op instandhoudingsdoelen van bij Nbw beschermde natuurgebieden op voorhand uit te sluiten.

2.2 Natuurnetwerk Nederland

Juridisch kader

De bescherming van het Natuurnetwerk Nederland (NNN, voorheen Ecologische Hoofdstructuur (EHS)) komt voort uit de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte. Voor nieuwe ontwikkelingen binnen het NNN geldt een 'nee, tenzij'-afweging. Dit houdt kortweg in dat significante aantasting van wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN niet toegestaan is, tenzij er sprake is van het ontbreken van reële alternatieven en redenen van groot openbaar belang. In dat geval is mitigatie en compensatie vereist. Aangetoond moet worden dat door de plannen de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN per saldo niet significant aangetast worden.

Het ruimtelijk beleid voor het NNN is in de provincie Noord-Brabant vastgelegd in de Verordening Ruimte (2014). De wezenlijke kenmerken en waarden zijn gekoppeld aan de natuurdoelen voor een gebied. Deze zijn opgenomen in het Natuurbeheerplan Noord-Brabant (2016). Voor realisatie van de natuurbegraafplaats is bestemmingswijziging nodig. Voor de bestemmingswijziging is toetsing aan het NNB aan de orde.

Het Brabantse natuurbeleid kent externe werking. Dit betekent dat ook activiteiten die plaatsvinden buiten het Natuurnetwerk Brabant (NNB) niet mogen leiden tot aantasting van de binnen het NNB beschermde wezenlijke kenmerken en waarden. Negatieve effecten dienen waar mogelijk beperkt en als dat niet mogelijk is, gecompenseerd te worden.

Situatie

Het plangebied ligt grotendeels binnen begrenzing van het Natuurnetwerk Brabant (NNB; zie figuur 2.1). Het betreft deelgebied Galgenberg en Oostappensche Heide dat is beschreven in Natuurgebiedsplan Oost-Brabant.

Gedurende het veldbezoek zijn weinig beschermde soorten aangetroffen. Aangetroffen beschermde waarden betreffen potentiële verblijfplaatsen van vleermuizen, vogels en enkele zoogdieren als Das (zie hoofdstuk 3).

Figuur 2.1 Plangebied (rood omlijnd) in relatie tot het Natuurnetwerk Brabant (lichtgroen).

Ecologische kenmerken en waarden

Doelstellingen Oost-Brabant zijn:

- Behouden, versterken, herstellen en ontwikkelen van karakteristieke en / of zeldzame, bedreigde of moeilijk vervangbare natuur- en landschapswaarden;
- Vormen van aaneengesloten natuurgebieden, om zodoende negatieve effecten te verkleinen, de beheerbaarheid te vergroten, en om lokale grondwatersystemen, (landschaps)ecologische relaties en gradiënten te kunnen behouden of te herstellen;
- Herstellen van droge en natte verbindingzones via onder meer beken, waterlopen, dekzandruggen, dijktaaluds en bossen, om hiermee de relaties tussen de gebieden te verstevigen en isolatie van populaties op te heffen. In het bijzonder geldt dit voor de amfibieën, dagvlinders, zoogdieren (onder meer vleermuizen en de Das), bosvogels en vissen.

Voor het plangebied geldt de ambitie natuurbeheertype Droog bos met productie (N16.01). De Natuur- en landschapsdoelstelling specifiek voor het plangebied is gericht op het omvormen naar meer structuurrijker en gemengde bos door middel van extensief beheer (zie ook kader 2.1; Provincie Noord-Brabant 2015).

Kader 2.1 Ecologische kenmerken en waarden Galgenberg en Oostappensche Heide

Historische en actuele kenmerken en waarden

De Galgenberg en Oostappensche Heide zijn gelegen op dekzandruggen tussen de dalen van de Astensche Aa, Oude Aa en de Beekerloop/Busselsche Loop. De gebieden bestaan nagenoeg geheel uit bos (voornamelijk naaldhout) met plaatselijk nog heide- en stuifzandrestantjes.

Natuur- en landschapsdoelstellingen

Voorgesteld wordt om de bossen in de Galgenberg door een extensief beheer om te vormen naar meer structuurrijker, gemengde bossen. De bossen in de Oostappensche Heide behouden het multifunctionele karakter. Voor de heiderestantjes is uitgegaan van herstel van de oorspronkelijke Struikheidevegetaties.

Effectbeoordeling

Voor realisatie van de natuurbegraafplaats worden binnen het NNB bomen gekapt, inheemse bomen aangeplant, een heideterrein en een ven aangelegd. Parkeerplaatsen en paviljoen worden buiten het NNB gerealiseerd. Alle te verwachten effecten van de voorgenomen ontwikkeling worden beoordeeld. Voor de effectbeoordeling maken we onderscheid in aanlegfase en gebruiksfase.

Aanlegfase

Over het algemeen zijn natuurwaarden en diversiteit in productiebossen relatief laag. Dat blijkt ook uit de resultaten van het veldonderzoek. De in het plangebied aangetroffen waarden, zoals verblijfplaatsen voor Das en nesten van jaarrond beschermde vogels, worden ingepast in de beoogde plannen (zie ook hoofdstuk 3). De aanlegwerkzaamheden vinden plaats buiten kwetsbare periode van beschermde soorten (zie hoofdstuk 3) en zijn tijdelijk van aard. Door te werken conform de vereisten van de Ffw is negatief effect tijdens werkzaamheden te verwaarlozen.

Het aanleggen van een parkeerplaats langs de Hazeldonkseweg en bouw van een ceremonieel paviljoen (400 m²) worden buiten het NNB gerealiseerd. Duurzaamheid en landschappelijke inpassing zijn hierbij het vertrekpunt. Door de werkzaamheden worden geen zeldzame, bedreigde of moeilijk vervangbare natuur aangetast. De aanlegwerkzaamheden vinden plaats buiten kwetsbare periode van beschermde soorten (zie hoofdstuk 3) en zijn tijdelijk van aard. Door te werken conform de vereisten van de Ffw is negatief effect tijdens werkzaamheden te verwaarlozen.

Kortom: De werkzaamheden leiden niet tot aantasting van aaneengesloten natuurgebieden en vinden plaats buiten de kwetsbare periode van beschermde soorten. Er vinden geen aanpassingen in lokale grondwatersystemen, (landschaps)ecologische relaties en gradiënten plaats. Aangetroffen waarden worden beschermd, ingepast en verder versterkt.

Gebruiksfas

De beoogde ontwikkeling leidt niet tot vermindering van de oppervlakte van NNB of van de samenhang tussen (deel)gebieden binnen het NNB.

In de gebruiksfas van de natuurbegraafplaats wordt gegraven in de bodem. Het is nog niet bekend hoeveel graven per hectare worden gegraven. Om een beeld te krijgen van het te vergraven oppervlak in tijd wordt uitgegaan van 2m² per graf en 400 graven per jaar (worst-case: rekening houdend met 200 werkdagen per jaar en 2 ter aarde bestellingen per dag). Jaarlijks wordt dan 800m² van de beschikbare 25 hectare benut voor begraven. Dit komt neer op 0,32% van het totale bodemoppervlak dat jaarlijks verstoord wordt door begraven. Het te vergraven oppervlak is derhalve beperkt. Bovendien wordt er uiterst zorgvuldig gewerkt (natuur is immers mede hoofddoelstelling) waardoor effect op natuurwaarden (met name in de bodem) tijdelijk, kleinschalig en zeer lokaal plaatsvinden.

Door het kappen en aanplanten van bomen en het aanleggen van een heideterrein en ven in het bos ontstaat er meer variatie in soorten, structuur en openheid in het bos. Dit sluit aan bij de doelstelling om het bos om te vormen naar meer structuur- en soortenrijker bos (zie kader 2.1) en draagt bij aan het versterken van (potentieel) aanwezige natuurwaarden.

Het gebruik van de parkeerplaats en het ceremonieel paviljoen gaat gepaard met menselijke activiteit. De parkeerplaats is beoogd langs de doorgaande weg. Het paviljoen is bedoeld voor het houden van plechtigheden, waardoor er relatieve rust heerst op het terrein. Momenteel ligt hier een intensief beheerde akker van circa 2 hectare. Na realisatie van de parkeerplaats en het paviljoen wordt de overige akker ingericht als kruidenakker. Door het omvormen van de intensief beheerde akker naar een kruidenakker en aanplanting van bomen rondom de parkeerplaats ontstaat er een meer natuurlijke overgang naar en samenhang met het bos binnen het NNB.

In de huidige situatie zijn al verstoringsbronnen aanwezig zoals de doorgaande weg, woningen en agrarisch gebruik van percelen rondom het bos binnen het NNB. Hierdoor is in de huidige situatie al veel menselijk activiteit aanwezig. Daarnaast zijn in de bosranden rond het betreffende perceel geen beschermde waarden aangetroffen (zie ook hoofdstuk 3). Potenties voor beschermde waarden zijn bovendien gering. Door de ingebruikname van de parkeerplaats en het paviljoen worden de ecologische waarden van het bos niet aangetast en komt de samenhang en oppervlak van het NNB niet in geding.

Kortom: met realisatie van de voorgenomen natuurbegraafplaats vindt geen aantasting plaats van karakteristieke en / of zeldzame, bedreigde of moeilijk vervangbare natuur- en landschapswaarden. Er vinden geen wijzingen van bestemmingen plaats die leiden tot significante aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden, significante vermindering van de oppervlakte NNB of van de samenhang tussen die gebieden. Door de voorgenomen omvorming nemen potenties voor (landschaps)ecologische relaties en gradiënten juist toe. Door het aanbrengen van variatie en toepassing van inheemse boomsoorten nemen kansen voor dagvlinders, zoogdieren (onder meer vleermuizen en de Das) en bosvogels toe.

Conclusie

De beoogde ontwikkeling leidt niet tot vermindering van de oppervlakte van NNN of van de samenhang tussen gebieden. Beschermde natuurwaarden worden ingepast. De aanlegwerkzaamheden zijn van tijdelijke aard en worden zodanig uitgevoerd dat eventuele schade aan aanwezige natuurwaarden (in het NNN) wordt voorkomen of tot een minimum beperkt (zie ook hoofdstuk 3). Met de ingrepen worden de potenties voor behoud en ontwikkeling van natuurwaarden versterkt. Er vinden zodoende geen wijzingen van bestemmingen plaats die leiden tot significante aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden, significante vermindering van de oppervlakte NNN of van de samenhang tussen die gebieden. Significants negatief effect is daarmee dus uitgesloten.

2.3 Overige natuurgebieden

Juridisch kader

Buiten de bescherming van de Natuurbeschermingswet 1998 en het Natuurnetwerk Nederland bevinden zich ook natuurgebieden die door provinciaal beleid worden beschermd. In dit provinciale beleid is de bescherming van bijvoorbeeld ganzenfoerageergebied en weidevogelgebied uitgewerkt.

Situatie en effectbeoordeling

Het plangebied ligt niet in gebied met bijzondere natuurwaarden buiten het NNN. Zo is er geen sprake van ganzenfoerageergebied of weidevogelgebied in het plangebied of directe omgeving. Vervolgstappen zijn dan ook niet aan de orde.

2.4 Boswet

De planlocatie ligt buiten de bebouwde kom Boswet. Het oppervlak aaneengesloten bos bedraagt meer dan 10 are. Voor het vellen van bomen is daarom melding in het kader van de Boswet nodig en vervolgens binnen twee jaar herplant (of geslaagde spontane verjonging). Andere mogelijkheden zijn verzoek tot ontheffing, uitstel of compensatie.

3. Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet verplicht om bij ruimtelijke ingrepen of andere nieuwe activiteiten, na te gaan of er negatieve effecten kunnen optreden op exemplaren of het leefgebied van beschermde plant- en diersoorten. Optredende negatieve effecten dienen zo veel mogelijk vermeden of geminimaliseerd te worden. Voor schade aan strikt beschermde soorten kan het noodzakelijk zijn om een ontheffing aan te vragen bij de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RvO) van het Ministerie van Economische Zaken.

3.1 Onderzoeksmethode

Voorliggende ecologische beoordeling is gebaseerd op een veldbezoek op 11 mei 2016, waarbij het plangebied en de directe omgeving zijn onderzocht. Hierbij is aandacht besteed aan binnen de Flora- en faunawet beschermde soorten en met name aan de juridisch zwaarder beschermde soorten (Ff-wet tabel 2 en 3 soorten).

Naast informatie uit het veldbezoek is gebruik gemaakt van bestaande literatuur. Het gaat hierbij om gegevens uit (vorige) onderzoeken, actuele verspreidingsgegevens (waaronder NDFF) en ecologische atlanten. Op basis van de terreingesteldheid, bekende verspreidingsgegevens en expert judgement is vervolgens een uitspraak gedaan over mogelijk aanwezige beschermde soorten.

In onderstaande paragrafen worden de resultaten per soortgroep beschreven die in het plangebied en de directe omgeving zijn aangetroffen of te verwachten.

3.2 Flora

Het plangebied bestaat uit voedselarm bos op zandgrond. Het bos wordt hoofdzakelijk gevormd door Grove den. Hier en daar zijn soorten als Amerikaanse eik, Zomereik, Weymouthden, Ruwe berk en Douglas aanwezig. De ondergroei is schaars aanwezig en soortenarm, met voornamelijk Brede stekelvaren, Bochtige smelevarens en storingssoorten als Gewone hennepnetel, Grote brandnetel en Rankende helmbloem. Door aangevoerd tuinafval is sprake van groeiplaatsen van Karmozijnbes, Lelietje-der-dalen en Bonte gele dovenetel. Op de recent gedunde plekken is bovendien sprake van massale opslag van Amerikaanse vogelkers.

Er zijn geen beschermde plantensoorten of bedreigde plantensoorten van de Rode Lijst aangetroffen en deze worden op basis van de aangetroffen soortensamenstelling ook niet verwacht. Vervolgstappen zijn voor flora dan ook niet aan de orde.

3.3 Zoogdieren

Vleermuizen

Alle in Nederland voorkomende vleermuizen zijn strikt beschermd (Ffw tabel 3 en HR bijlage IV). Dit betekent dat verstoring of vernieling van verblijfplaatsen of het leefgebied (vliegroutes en foerageergebied) niet is toegestaan (zie kader 3.1).

Kader 3.1: Vleermuizen

Het leefgebied van de strikt beschermde vleermuizen (Ffw tabel 3 en HR bijlage IV) bestaat uit verblijfplaatsen, vliegroutes en foerageergebieden. Van deze drie onderdelen genieten de verblijfplaatsen de hoogste bescherming. Verblijfplaatsen bevinden zich in donkere en voor vleermuizen bereikbare ruimten in bomen, huizen, kelders et cetera en kunnen aanwezig zijn in de vorm van kraamkolonies/zomerverblijven, baltslocaties/paarverblijven en winterverblijven.

Voor hun oriëntatie tijdens de trek van en naar hun verblijfplaats en foerageergebieden gebruiken vleermuizen veelal jaren lang dezelfde structuren. Vanwege dit traditiegetrouwe gedrag van vleermuizen vormen bepaalde lijnvormige structuren (bijvoorbeeld rijen woningen, watergangen en bomenrijen) een belangrijk onderdeel van een vliegroute. Wanneer alternatieve structuren ontbreken zijn dergelijke structuren 'onmisbaar' en zodoende beschermd.

Locaties waar insecten aanwezig zijn, bijvoorbeeld langs randen van bossen, bomenrijen of boven water zijn van belang als foerageergebied voor vleermuizen. Foerageergebied van vleermuizen geniet binnen de Flora- en faunawetgeving echter geen juridische bescherming, tenzij het onmisbaar is voor het voortbestaan van een populatie.

Vaste verblijfplaatsen

In het plangebied ontbreken potentieel geschikte verblijfplaatsen voor gebouwbewonende vleermuizen vanwege het ontbreken van bebouwing. In enkele (met name dode) bomen zijn oude spechtenholten aangetroffen, welke geschikt kunnen zijn als verblijfplaats voor boombewonende vleermuissoorten als Ruige dwergvleermuis en Rosse vleermuis (zie bijlage 1 kaart 1). Voor vleermuisbomen geldt dat een wijziging van microklimaat, door bijvoorbeeld bomenkap, van het bos rondom de boom grote gevolgen kan hebben voor de geschiktheid (Janssen et al, 2012).

Dit onderzoek is een quickscan, zonder vlakdekkende inventarisatie naar (mogelijke) verblijfplaatsen voor vleermuizen. Bij een nadere uitwerking van de plannen dienen in te kappen bosvakken geschikte vleermuisbomen in kaart gebracht te worden. Beoordeling hiervan dient te worden gedaan door een vleermuisdeskundige. Als bomen met holten moeten wijken, is nader onderzoek noodzakelijk om vast te stellen of er sprake is van vaste verblijfplaatsen van vleermuizen. Als geschikte vleermuisbomen (inclusief de bomen daaromheen) worden ingepast is nader onderzoek naar verblijfplaatsen niet noodzakelijk.

Vliegroutes en foerageergebieden

Het bos en de bosranden in het plangebied bieden geschikt foerageergebied voor vleermuissoorten als Gewone dwergvleermuis en Rosse vleermuis. Ook kunnen de bosranden dienen als vliegroute. Door de voorgenomen ontwikkeling kan er tijdelijk verstoring van delen van foerageergebied en vliegroutes optreden. Echter is in de nabije omgeving voldoende alternatieve routes en foerageergelegenheid

voorhanden in vorm van weilanden, singels, bomenrijen, bos, bospaden en bosranden waardoor geen sprake is van aantasting van belangrijk vliegroutes en foerageergebied.

Das

In het zuidelijke deel van het plangebied is een Dassenburcht aangetroffen (zie bijlage 1 kaart 2). Het betreft naar alle waarschijnlijkheid een kraamburcht in gebruik. Daarnaast zijn er enkele niet recent belopen vluchtpijpen aanwezig. Aangrenzende landbouwpercelen aan de zuid- en westkant van het bos worden vermoedelijk als foerageergebied gebruikt.

Voor het realiseren van de beoogde plannen dient er rekening met Das gehouden worden. Dit kan bijvoorbeeld door werkzaamheden in de minst kwetsbare periode (juli-november) en overdag uit te voeren met zo min mogelijk verstoring door licht, geluid en trillingen. Daarnaast is het aanhouden van een verstoringsafstand vanaf 50 -200 meter vanaf burchten (kraamburcht, bijburcht en vluchtpijp) gangbaar. Ook wissels dienen toegankelijk en onaangetast te blijven (Ministerie EZ 2008).

Overige zwaardere beschermde soorten

Er zijn in het geheel geen sporen (knaagresten) of nesten van Eekhoorn aangetroffen in het onderzoeksgebied. Op basis van verspreidingsgegevens, biotoopeisen en terreingesteldheid worden ook geen verblijfplaatsen van andere zwaardere (Ff-wet tabel 2 en 3) beschermde soorten als Boomarter en Steenarter verwacht in het onderzoeksgebied.

Laag beschermde zoogdieren

In het onderzoeksgebied zijn sporen en/of verblijfplaatsen van Mol, Konijn, Ree, Bosmuis en Rosse woelmuis aangetroffen. Daarnaast zijn soorten als Haas, Bunzing en Vos te verwachten. Voor deze laag beschermde soorten (Ff-wet tabel 1) geldt voor ruimtelijk ontwikkelingen automatisch een vrijstelling van de verbodsartikelen uit de Ff-wet, waardoor het nemen van vervolgstappen niet aan de orde is.

Er bestaat een (kleine) kans dat huidige, laag beschermde soorten een striktere beschermingsstatus krijgen in de aanstaande Wet Natuurbescherming. In de loop van 2016 komt hierover meer duidelijkheid.

3.4 Vogels

Voorliggend onderzoek betreft een verkenning (quickscan), waardoor geen systematische broedvogelinventarisatie is uitgevoerd. Op basis van soortwaarnemingen, biotoopeisen, terreinkenmerken, expert judgement en bekende ecologische principes is beoordeeld welke soorten aanwezig kunnen zijn in het plangebied. Hierbij is onderscheid gemaakt tussen algemeen voorkomende broedvogels en soorten met jaarrond beschermde nesten.

Vogels met jaarrond beschermde nesten

Voor een aantal broedvogelsoorten geldt dat de nestlocaties inclusief de functionele omgeving jaarrond beschermd zijn (zie kader 3.2). Bij verstoring of vernieling van nesten of leefgebied moet voor deze soorten ook buiten het broedseizoen een ontheffing aangevraagd worden.

Kader 3.2 Broedvogels met jaarrond beschermde nestplaatsen

Onder jaarrond beschermde nesten van broedvogels wordt verstaan: in functie zijnde nesten van de Ooievaar, Boomvalk, Buizerd, Havik, Ransuil, Roek, Wespandief, Zwarte wouw, Slechtvalk, Sperwer, Steenuil, Kerkuil, Oehoe, Gierzwaluw, Grote gele kwikstaart en Huismus. Voor sommige andere soorten geldt dat de nesten jaarrond beschermd zijn als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen.

Buizerd

Er is een bezet nest van Buizerd gevonden in het plangebied (zie bijlage 1 kaart 3). Door kapwerkzaamheden en inrichtingswerkzaamheden kan de nestlocatie beschadigd/vernield worden of dusdanig verstoord worden dat deze verlaten wordt. Door de nestboom in te passen en werkzaamheden buiten het broedseizoen (van februari tot en met augustus) uit te voeren wordt verstoring voorkomen. Om te voorkomen dat de functionaliteit (fysiek en gebruik) van het nest in geding komt dient er gedurende de broedtijd bij werkzaamheden voldoende afstand (min. 75 meter) tot de nestplaats aangehouden te worden, in zowel de aanleg- als gebruiksfase.

Havik

In het noordelijke deel van het plangebied is een oud nest van Havik gevonden (zie bijlage 1 kaart 3). Dit nest is vervallen en (momenteel) niet in gebruik. Echter zijn er wel meerdere sporen (plukresten van tenminste drie Houtduiven) van aanwezigheid van Havik aangetroffen. Een paartje Havik heeft vaak meerdere nesten in hun territorium, waardoor een nestplaats in de nabije omgeving te verwachten is. Om te voorkomen dat de (potentiële) functionaliteit (fysiek en gebruik) van het nest in geding komt dient de nestboom te worden ingepast en moet er gedurende de broedtijd bij werkzaamheden voldoende afstand (min. 75 meter) tot de nestplaats aangehouden worden, in zowel de aanleg- als gebruiksfase.

Sperwer

De Sperwer of sporen van de soort die duiden op een vaste verblijfplaats of nest zijn niet aangetroffen tijdens het veldbezoek. Uit de literatuur is de soort wel bekend in de omgeving (NDFF, 2016). Sperwers nestelen bij voorkeur in dicht naaldbos (fijnspar). Dit biotoop is binnen de plangrenzen niet aanwezig. Daarnaast maakt de aanwezigheid van Havik het plangebied suboptimaal geschikt i.v.m. kans op (nest)predatie. Op basis van het ontbreken van geschikt broedhabitat in het plangebied, aanwezigheid (territorium) van Havik en het ontbreken van sporen wordt een nestlocatie van Sperwer niet verwacht binnen de plangrenzen.

Overige jaarrond beschermde broedvogels

Overige broedvogels met jaarrond beschermde nesten of belangrijke onmisbare foerageergebieden van deze soorten zijn niet in het onderzoeksgebied aangetroffen en worden gezien de terreingesteldheid ook niet verwacht.

Overige broedvogels

In (de directe omgeving van) het plangebied zijn diverse soorten van loof- en naaldbos aangetroffen en te verwachten, zoals Grote lijster, Zanglijster, Vink, Zwartkop, Houtduif, Zwarte mees, Kuifmees, Boomklever, Boomkruiper, Goudhaan, Houtduif, Grote bonte specht en Roodborst.

Voor alle inheemse vogelsoorten geldt echter een verbod op handelingen die soort, nesten, eieren of vaste rust- of verblijfplaatsen beschadigen of verstoren. Voor werkzaamheden met schadelijke effecten op broedvogels wordt veelal geen ontheffing verleend, omdat het uitvoeren van de werkzaamheden buiten het broedseizoen over het algemeen een goed alternatief vormt. In de Flora- en faunawet wordt voor het broedseizoen geen standaardperiode gehanteerd, omdat deze per soort en vaak per jaar kan verschillen. Van belang is of een broedgeval wordt verstoord, ongeacht de datum. Voor de meeste soorten kan de periode tussen half maart en eind juli worden aangehouden als broedseizoen. Bij uitvoering van de werkzaamheden in de periodes tussen half februari - half maart en half juli - half december, is het wel van belang om na te gaan of nog bewoonde nesten van vroeg of laat in het seizoen broedende soorten aanwezig zijn binnen het plangebied.

3.5 Reptielen

Ondanks het in het algemeen voor reptielen geschikte landschapstype (droog bos op voormalige heide) zijn er geen warnemingen van reptielen gedaan. Optimaal habitat in de vorm van structuurrijke heide, schraal grasland of (zoom-)vegetaties met Pijpenstrootje, heide of braam is geheel afwezig. Tot voor kort betrof het een bosgebied met overwegend gesloten kroonlaag. Door dunning zijn afgelopen winter zonnige open plekken en kapvlakten ontstaan maar gedurende vele jaren hebben zich geen goede milieuomstandigheden voor reptielen voorgedaan. Er zijn op grond van deze observatie en op basis van bekende verspreidingsgegevens (NDFF, 2016) dan ook geen reptielen te verwachten.

3.6 Overige soortgroepen

Verblijfplaatsen of essentieel leefgebied van zwaar beschermde soorten uit de overige soortgroepen (vissen, amfibieën en ongewervelden) zijn niet aangetroffen of te verwachten. Mogelijk komt wel een enkele overwinterende laag beschermde amfibie voor in het gebied. Verder zijn in het plangebied enkele in gebruik zijnde nesten van de laag beschermde (Ff-wet tabel 1) Kale/Behaarde rode bosmier aangetroffen (zie bijlage 1 kaart 4). Voor laag beschermde soorten geldt echter een vrijstelling van de verbodsartikelen uit de Flora- en faunawet en is het nemen van vervolgstappen niet nodig.

Er bestaat een (grote) kans dat de beschermstatus van Kale/Behaarde rode bosmier in de aanstaande Wet Natuurbescherming geheel vervalt. In de loop van 2016 komt hierover meer duidelijkheid.

4. Geraadpleegde bronnen

Literatuur

Bekker J.P., P. Twisk & A. Diepenbeek (2010). Veldgids Europese zoogdieren. Uitgegeven door de KNNV en VZZ.

Dienst Regelingen (2009). Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijk ingreep.

Ministerie van EZ (2014). Soortenstandaard Buizerd – *Buteo buteo*, versie 2.0. Rijksdienst voor ondernemend Nederland, december 2014.

Ministerie van EZ (2014). Soortenstandaard Das – *Meles meles*, versie 2.0. Rijksdienst voor ondernemend Nederland, december 2014.

Jansen, E. M. van Benthem, C. de Groot, P. Twist en H. Limpens (2012). Laanbeheer en vleermuizen. Met oog voor veiligheid en cultuurhistorie. Zoogdierverseniging, Nijmegen.

Ministerie van LNV (2004). Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit TRCJZ/2004/5727, houdende vaststelling van rode lijsten flora en fauna.

Ministerie van LNV (2006). Handreiking Flora- en faunawet. Voor werkzaamheden en activiteiten in het kader van bestendig gebruik, bestendig beheer en onderhoud en ruimtelijke inrichtingen ontwikkeling. Dienst Landelijk gebied.

Ministerie van LNV (2009). Besluit van Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit van 28 augustus 2009, 25344, houdende vaststelling van actualisatie Rode Lijsten flora en fauna.

Provincie Noord-Brabant (2015). Natuurbeheerplan 2016. November 2015.

Provincie Noord-Brabant (2016). Ecologische waarden en kenmerken natuurgebiedsplannen. Achtergronddocument met ecologische waarden en kenmerken natuurgebiedsplannen.

Internet

Gebiedendatabase Natura 2000 (<http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000>)

NDFF.nl (Databank met soortwaarnemingen in Nederland)

Ravon.nl (website met soortinformatie over reptielen, amfibieën en vissen)

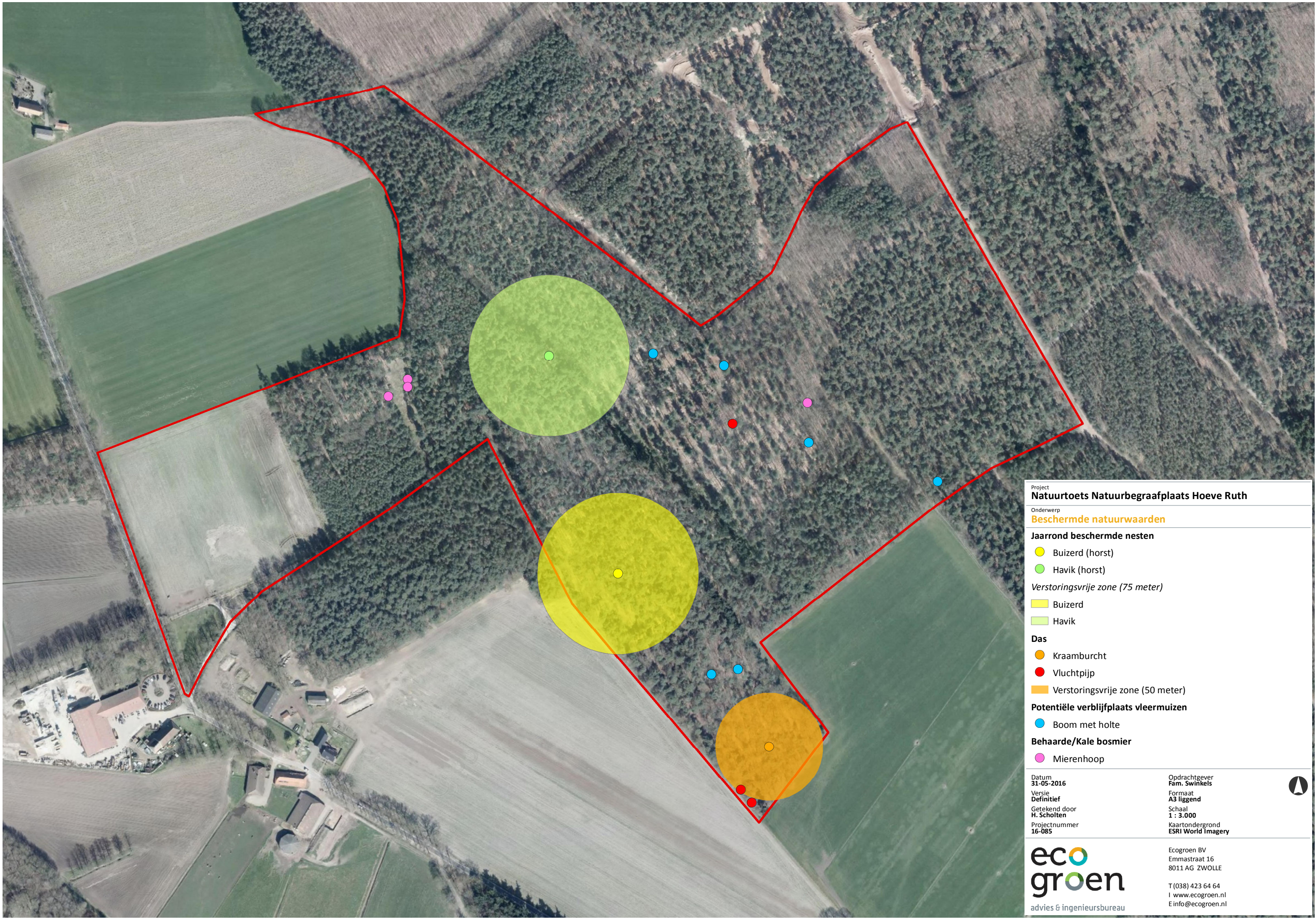
www.sovon.nl (website met soortinformatie over vogels)

www.zoogdierverseniging.nl (website met soortinformatie over zoogdieren)

Bijlagen

Bijlage 1 - Verspreidingskaart beschermde fauna

Project Natuurtoets Natuurbegraafplaats Hoeve Ruth	
Onderwerp Beschermde natuurwaarden	
Jaarrond beschermde nesten ● Buizerd (horst) ● Havik (horst) <i>Verstoringsvrije zone (75 meter)</i> ■ Buizerd ■ Havik	
Das ● Kraamburcht ● Vluchtpijp ■ Verstoringsvrije zone (50 meter)	
Potentiële verblijfplaats vleermuizen ● Boom met holte	
Behaarde/Kale bosmier ● Mierenhoop	
Datum 31-05-2016 Versie Definitief Getekend door H. Scholten Projectnummer 16-085	Opdrachtgever Fam. Swinkels Formaat A3 liggend Schaal 1 : 3.000 Kaartondergrond ESRI World Imagery

